

Editorial

Lukáš Arthur Švihura

Lukáš Arthur Švihura: Editorial. In: *Ostium*, vol. 20, 2024, no. 2.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Naučili sme sa veriť predstave, podľa ktorej má múdrejší človek ustúpiť. A pozorujúc naše spoločenské dianie, sa tak skutočne zvykne zdať, že múdrosť kamsi ustupuje, aby uvoľnila priestor tomu, čo je múdre pomenej. Alebo – dovoľme si to povedať priamo a bez príkras korektnosti – hlúposti. Situácia sa potom javí tak, že na mieste, z ktorého múdrejší ustúpi, hlúpejší ochotne predstúpi. Ten potom s radosťou verejne vystúpi, múdreho hanlivo potupí a vytvára za sebou ďalšie hlúpe zástupy.

Z hľadiska priestorového vyjadrenia sa s múdrosťou odjakživa spája hĺbka, kým hlúposť je naproti tomu povrchná a plochá, ako jej Zem, po ktorej si ešte aj dnes v plnej ostentatívniosti neváha hlučne a bujaro vykračovať. A prečo by aj nie, keď sa jej zdá, že jej múdrosť prenecháva voľný priestor na plazivé rozrastanie sa po širokej ploche svojej pôsobnosti. Procesu bujnenia hlúposti možno porozumieť aj prostredníctvom akustickej analógie. Kým hlas hlúposti sa po ploche voľne šíri v podobe hlukových vln, múdrosť pôsobí v tichu, ktoré potrebuje k svojej miernej existencii. Z temporálneho hľadiska je zasa hlúposť bezprostredne reakčná, kým múdrosť si vo svojich reakciách zvyčajne ponecháva čas na proces intelektuálneho zrenia.

V dobe poznačenej optickou rýchlosťou a závratnou kompetitívnosťou sa môže zdať, že múdrosť svoj boj s hlúposťou prehráva. Dnes sú totiž hluk a bezprostrednosť zárukou plošne vnímanej prítomnosti, ktorá sa zvykne zamieňať s pravdivosťou, kým ticho a odstup akoby indikovali absenciu a prázdno. Mala by teda múdrosť pre svoje prežitie voliť efektívnejšiu stratégiu? Mala by sa adaptovať tým, že by sa sploštila, že by kričala, že by prestala čakať a zrieť? Nebolo by práve to skutočným víťazstvom hlúposti a naplnením zdanlivo dobre mienenej rady, podľa ktorej múdrejší naozaj konečne ustúpi? Nemali by si naopak múdrosť a hlúposť ponechať svoje signifikantné kvality, vďaka ktorým ich ešte stále dokážeme a potrebujeme jasne diferencovať a pestovať si pre ich vnímanie potrebnú senzibilitu?

Verím, že mi čitatelia *Ostia* odpustia túto možno až príliš expresívnu dichotómiu. Nepochybujem však, že mnohí z nich majú niekedy obdobný pocit, totiž akoby dnes spomínané vlastnosti múdrosti skutočne masívne ustupovali vlastnostiam svojho náprotivku. Vo virtuálnych diskusiách, v politických kruhoch, v prostredí verejnosti. A potom si náhodou nájdeme čas a začítame sa do textov svojich kolegyň a kolegov, napríklad vo virtuálnom priestore *Ostia*, aby sme si uvedomili, že múdrosť nikdy nikam neustúpila. Ona sa len prejavuje na iných miestach a pôsobí inými prostriedkami. Múdrosť nekričí, ale ticho prehovára a nabáda k participácii prostredníctvom rozvíjania vzťahu autora a čitateľa. A tak sa spolu na pozadí ďalších autorov a ich čitateľov, recenzentov a editorov, čitateľov a ďalších prijímateľov z radov ich blízkych, študentov i kolegov, náhodných okoloidúcich

a nespočetného množstva iných participujúcich v nekonečnom reťazci odkazov, zdieľaných myšlienok a gest stávame súčasťou nesmiernej duchovnej siete múdrosti. Tá vo svojej hĺbke, tichu a odstupe neskonalne prekonáva ploché a hlučné prejavy hlúposti, zanikajúce presne tak rýchlo, ako vystávajú. Napriek prvotnému zdaniu múdrosť neustupuje, naopak, neustále postupuje. Nevalí sa na nás zvonku, aby ihneď zanikla, ale v duchovnom kontakte s inými sa rodí v našom vnútri, aby potom v ďalších duchovných kontaktoch vrastala do vnútra iných.

Azda práve istota účasti na tejto rozsiahlej sieti múdrosti, v ktorej sme nikdy neboli a nikdy nie sme sami, môže byť aj v dnešných naoko hlúpych časoch pre nás ešte vždy zdrojom hlbokého vnútorného pokoja.

Foto na obálke: Wikimedia Commons

Picture and Poem by Matsuo Basho

English Translation: Quietly, quietly, / yellow mountain roses fall - / sound of the rapids. (by Makoto Ueda)

Mgr. Lukáš Arthur Švihura, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove

Filozofická fakulta

Inštitút filozofie

17. novembra 1

080 78 Prešov

Slovenská republika

e-mail: lukas.svihura@unipo.sk

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4085-445X>